

از اول برای «زبان معیار» یک معیار داشتیم؛

قانون!

حدود یک سال و نیم است که یک بخش جدید و بی‌سابقه در اخبار صداوسیما در حال پخش است. امید جلوداریان، گزارشگر این بخش است که ذره‌بین به دست، مسئولان یا شخصیت‌ها را رصد می‌کند تا اگر از واژه‌ای بیگانه استفاده کنند، آنها را نقد کند. این بخش جذاب خبری هر شب با عنوان «(زبان معیار) در حال پخش از خبر ۲۰:۳۰ است. باتوجه به این‌که در آستانه روز زبان و ادبیات فارسی قرار داریم، سراغ این گزارشگر که تلاش خودش را بر حفاظت از زبان فارسی متمرکز کرده، رفتیم. جلوداریان هم دعوت ما را پذیرفت و پرسش‌های ما را پاسخ داد.

۴ برای شروع بحث، ابتدا برای مخاطبان قاب کوچک از خودتان بگویید؛ متولد چه سالی هستید. تحصیلات‌تان چیست و از چه زمانی کار رسانه‌ای را شروع کردید؟

به نام خداوند جان آفرین، حکیم سخن در زبان آفرین. ابتدا از شما و ضمیمه وزین قاب‌کوچک تشکر می‌کنم. من متولد ۱۳۵۵/۱۲/۱۲ در خرمشهر هستم. چهار، پنج سال اول زندگی‌ام را در شهر خون و مقاومت، خرمشهر بودم. با شروع جنگ تحمیلی، همراه خانواده عازم شهرستان شوشتر شدم. تحصیلات ابتدایی را آنجا شروع کردم تا دبیرستان. بعد از پایان دبیرستان با علاقه، تحصیل در رشته زبان و ادبیات فارسی را انتخاب کردم و در دانشگاه اصفهان، دوره کارشناسی را با نمره بالا گذراندم که علاقه‌ام هم به این رشته بیشتر شد. در آزمون کارشناسی ارشد، رتبه سوم راکسب کردم و درالمپيادابی هم نفر سوم کشور شدم. مقطع کارشناسی ارشد را در دانشگاه تهران تحصیل کردم، سال ۱۳۸۰ هم با پایان‌نامه دفاع کردم و فارغ‌التحصیل شدم. بعد از آن سال ۱۳۸۱ یعنی موقعی که ۲۶ سالم بود در طرح نخبگان صداوسیما پذیرفته شدم. دوره مدیریت آقای لاریجانی بود. از دفتر ایشان تماس گرفتم، دعوت‌م کردند و همان روز اول هم در سازمان صداوسیما استخدام شدم. کارم را در تلویزیون از شبکه خبر شروع کردم. جزو اولین افرادی بودم که وارد شبکه خبر شدم. با توجه به این‌که رتبه علمی هم داشتم، خدمت سربازی را هم بعد از گذراندن دوره آموزشی، معاف شدم. بعد هم به کارم ادامه دادم و تحت‌الشعاع فعالیت‌هایم در سازمان،

کمی از تحصیل دور ماندم، هرچند در تمام آن دوران هم در زمینه کار پژوهشی و تدریس فعال بودم. تا این‌که در سال ۱۳۹۵ تحصیل در مقطع دکترا را در دانشگاه سمنان شروع کردم. در سن ۲۴ سالگی هم ازدواج کرده بودم.

۴ اولین بار چه زمانی جلوی دوربین رفتید؟

سال ۱۴۰۰ یعنی از ۴۵ سالگی...

۴ به نظرتان اگر زودتر مقابل دوربین قرار می‌گرفتید، برای مخاطب بهتر نبود؟ یا فکر می‌کنید که به موقع جلوی دوربین رفتید؟

نه فکر می‌کنم اصلاً به موقع نبوده و خیلی دیر جلوی دوربین رفتم! من این دغدغه را از سال‌ها قبل و از ابتدا داشتم. در خود سازمان هم دغدغه زبان فارسی فقط در حد حرف بود! می‌گفتند که یک دغدغه‌ای هست!

۴ چرا به نظرتان این دغدغه‌های شما برای عموم مردم دغدغه نشده است؟

بخشی از این مسئله به آموزش و پرورش برمی‌گردد. این‌که از همان ابتدا ما دغدغه‌های فرهنگی را برای دانش‌آموزان برجسته نمی‌کنیم. یعنی تا چند سال قبل که هنوز معادل‌سازی صورت نگرفته بود، وقتی کتاب‌های درسی را ورق می‌زد، می‌دیدم که پر از واژه‌های فرنگی است. بچه‌ها در این زمینه آموزش ندیده‌اند و ارزش زبان را نمی‌دانند. خیلی‌ها اسم فردوسی و شاهنامه را شنیده‌اند اما نمی‌دانند که فردوسی چه‌کار کرده است. چون خیلی از مردم در این زمینه عمیق نشده‌اند. این نقص ما اهالی رسانه و آموزش و پرورش است که نتوانسته‌ایم مردم را در این زمینه تقویت

کنیم و پرورش‌شان بدهیم که بدانند زبان، هویت ماست و اگر زبان لطمه بخورد، فرهنگ ما آسیب می‌بیند. اگر زبان مان ضربه بخورد، فرهنگ گذشته ما چگونه از نسلی به نسل قبل منتقل شود. بخشی از این مشکل هم به اوضاع اقتصادی مربوط می‌شود. گاهی به بنده انتقاد می‌شود و برخی از مردم می‌گویند ما الان دغدغه نان داریم و این‌که واژه‌ای را به جای فرنگی، فارسی بگوییم، چه دردی از ما دوا می‌کند؟

۴ اولین بار چه کسی به شما دستور راه‌اندازی این بخش را داد؟

آقای خدابخشی روز ۲۰ دی سال ۱۴۰۰ ساعت یازده و نیم وقتی در تحریریه نشسته بودم دستور داد که یک گزارش در این زمینه ببندم. من تا قبل از آن تجربه بستن گزارش نداشتم، درسش را خوانده بودم اما کار عملی نکرده بودم. خبر ۲۰:۳۰ برای من جاذبه بالایی داشت اما اصلاً خوشحال نشدم، نگران شدم. اولین واکنشی که نشان دادم این بود؛ گفتم محال است! با اضطراب شدید کار را شروع کردم و اول هم سراغ نمایندگان مجلس رفتم، به خصوص این‌که آن موقع واژه‌های فرنگی نقل زبان‌شان بود. با یک ساعت گوش دادن صحبت‌های نمایندگان مجلس به سادگی ۱۸،۱۹ مورد پیدا کردم.

۴ اولین واکنش‌ها و بازخوردهای این بخش چه بود؟

اولین و شیرین‌ترین بازخورد بعد از پخش قسمت اول گزارش ما بود؛ دکتر مجید شاه‌حسینی، مهمان برنامه جهان‌آرا بود و وقتی قصد داشت واژه «پارادوکس» را به کار ببرد، گفت که دیشب اخبار گفت که این کلمه را به کار نبرید و مترادف فارسی آن را به کار برد. من هم بلافاصله در گزارش بعدی این بخش را به عنوان بازخورد برنامه، به کار بردم. چند روز بعد از آن هم شاهد مهم‌ترین واکنش بودیم و رئیس‌جمهور در نشست خبری قصد به کار بردن کلمه کوری‌دور را داشت که گفت اخبار صداوسیما ایراد خواهد گرفت و اصلاح کرد. از آن به بعد بین نمایندگان مجلس خیلی بازخورد داشت. عین عبارت آقای حاجی‌دلگانی است که گفت ولوله‌ای در خصوص زبان فارسی در خبر ۲۰:۳۰ راه افتاده است. بازخوردهای خوبی هم بین مردم دیدم و خیلی‌ها از من تشکر کردند و روی مردم هم تأثیرگذار بوده. خیلی امیدوارم که این کار در چهار، پنج سال آینده به ثمر بنشیند.

۴ تصویر می‌کنید روی چند درصد مردم تأثیر گذاشته است؟

نمی‌توان رقم دقیقی را تخمین زد اما در نهاد‌های فرهنگی بازخورد خوبی را شاهد بودم. بین مردم عادی هم فکر می‌کنم رنگ مراقبت از زبان فارسی حداقل روی ۴۰، ۵۰ درصد مردمی که خبر ۲۰:۳۰ را می‌بینند تأثیر گذاشته است.

۴ دستاورد شما در سال ۱۴۰۱ چه بود؟

بهترین خاطره من در ۱۴۰۱ حمایت رهبری از این قضیه به طور ضمنی بود. در دیداری که نیروهای مسلح با ایشان داشتند، سرلشکر باقری از واژه تاکتیک استفاده کردند اما رهبری در حین سخنرانی وقتی به این واژه رسیدند، فرمودند که به جای واژه تاکتیک از واژه راه‌کنش استفاده می‌کنند. یک بار هم در دیدار با هیات دولت، فرمودند که به جای واژه نرخ تورم از عبارت میزان تورم استفاده می‌کنند و به این ترتیب نشان دادند که زبان فارسی چقدر برای‌شان مهم است. این توجه به من انگیزه و انرژی مضاعف داد. خاطره خوش از گزارش‌ها زیاد دارم و همه آنها را تحت عنوان نکات نغز ذخیره کرده‌ام. معمولاً خاطرات بدن‌دارم. فقط گاهی مواعی ایجاد می‌شد. چون خبرنگاران برای پخش گزارش‌های‌شان در خبر ۲۰:۳۰ رقابت دارند. اوایل که با حمایت معاونت سیاسی، گزارش زبان معیار وارد خبر ۲۰:۳۰ شد، برخی تلاش می‌کردند تا این گزارش کنار برود. حتی یک بار ۱۶ شب متوالی گزارش من پخش نشد! یک مدت هم به ساعت ۲۱ منتقل شد. هر بار چنین اتفاقاتی می‌افتاد، حمایت معاونت سیاسی را در پی داشت و کار ادامه می‌یافت.

۴ یک نگاه متداول است که می‌گویند یک لغت یا اصطلاح انگلیسی متداول است و نباید با آن کاری داشت. نظر شما در این باره چیست؟

ما از روز اول که این گزارش را راه انداختیم برای این‌که با چنین مسأله‌ای مواجه نشویم، یک ملاک داشتیم؛ قانون! یعنی به فرهنگستان مراجعه می‌کنیم اگر برای واژه‌ای مترادف فارسی مصوب شده باشد، به کار می‌بریم، اما اگر هم نباشد، اصطلاح فارسی را به کار می‌بریم. مثلاً فرهنگستان زبان، برای واژه «پروژه» واژه‌ای را مصوب نکرده است اما من روی به‌کارگیری واژه «طرح» به جای آن تأکید دارم.

۴ در سال ۱۴۰۲ چه اتفاقات مهمی برای برنامه شما افتاد؟

سال ۱۴۰۲ روز خبرنگار وقتی مسئولان به صداوسیما می‌آمدند، وقتی من را می‌دیدند، عشق و علاقه‌شان به این برنامه را نشان می‌دادند. مثلاً وزیر بهداشت وقتی من را دید، در آغوشم گرفت. رئیس‌جمهور هم تا من را دید برخورد گرمی کرد. این نشان می‌داد که این گزارش چقدر برای آنها جذاب است و پذیرفته‌اند. حتی با این‌که گاهی انتقادات ماتند است اما وقتی مسئولان من را می‌دیدند، می‌گفتند که حواس‌شان هست!

۴ بین مسئولان اگر بخواهید افرادی را نام ببرید که بیش از دیگران غیرفارسی و فارسی صحبت می‌کنند، چه کسانی هستند؟

بین غیرفارسی‌ها، وزیر بهداشت، معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهور، وزیر سابق ورزش (سجادی) و بین کسانی که در رعایت فارسی خوب بودند، وزیر سابق صنعت، معاون اجرایی رئیس‌جمهور، رئیس سازمان اداری و استخدامی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و... آقای جبلی، رئیس سازمان نیز میانه است اما اخیراً خیلی اصلاح شده است. بین چهره‌ها، میثم مطیعی خیلی مراقب است. سایر چهره‌ها اغلب حواس‌شان نیست.

۴ در رسانه‌ها چگونه؟

بین رسانه‌ها هم تغییراتی مشاهده می‌کنم. مثلاً می‌بینم استفاده از واژه‌های بیگانه کاهش یافته است. به نظر من این برنامه بین رسانه‌ای‌ها هم تأثیر گذاشته است. در صفحه اول روزنامه، واژه بیگانه دیده نمی‌شود.

ما در حال اجرای

قانون هستیم. قانون

ممنوعیت به کارگیری

اسامی و عناوین و

اصطلاحات بیگانه،

مصوب سال ۱۳۷۵

مجلس است. اصل

۱۵ قانون اساسی هم

بر پاسداشت زبان

فارسی تأکید دارد.

به نظر من قانون

ممنوعیت به کارگیری

اسامی و عناوین

بیگانه، بر زمین مانده

ترین قانون کشور

است

برای خواندن متن کامل کیوارکد را اسکن کنید